

Mechanismus civilní ochrany v EU

Informační podklad k návrhu rozhodnutí, kterým se mění rozhodnutí č. 1313/2013/EU o mechanismu civilní ochrany Unie, a ke sdělení o lepším zvládnutí katastrof v EU: rescEU - Solidarita a odpovědnost

Podklad k dokumentům Rady č. 14883/17 a 14884/17
leden 2018
zpracovala: Eva Sochorová

Obsah:

- Hodnocení z hlediska principu subsidiarity: 3
- Odůvodnění a předmět: 3
- Obsah a dopad:..... 4
- Stanovisko vlády ČR: 5
- Předpokládaný harmonogram projednávání v orgánech EU:..... 6
- Projednávání ve výboru pro evropské záležitosti PS PČR: 6

AKTUÁLNÍ VYDÁNÍ:	ŘADA: DOKUMENTY EU
Název: Mechanismus civilní ochrany v EU	Typ řady: interní
Zpracovala: Sochorová, E.	První vydání řady: říjen 2004
Číslo: Podklad k dokumentům č. 14883/17 a 14884/17	Frekvence vydání řady: nepravidelná
Datum: leden 2018	Zaměření: Informační podklady k dokumentům EU projednávaným VEZ
Klíčová slova: rescEU; katastrofy; civilní ochrana	Jazyk: CZ
	Vydavatel: Kancelář Poslanecké sněmovny, Sněmovní 4, 118 26 Praha 1

PARLAMENTNÍ INSTITUT plní úkoly vědeckého, informačního a vzdělávacího střediska pro Poslaneckou sněmovnu, její orgány, poslance a Kancelář Poslanecké sněmovny, pro Senát, jeho orgány, senátory a Kancelář Senátu. Naše činnosti a produkty uvádíme níže.

Oddělení všeobecných studií	STUDIE Srovnávací studie Analytické studie	ODPOVĚDI NA DOTAZ Stručné odpovědi na dotazy členů Parlamentu	VYBRANÁ TÉMATA Studie zpracované k aktuálním problematikám	MONITORING Vybrané hospodářské měnové a sociální ukazatele	MIGRACE Přehled aktualit v oblasti migrace za vybrané období
	PŘEHLED SZBP Společná zahraniční a bezpečnostní politika EU	EUROZÓNA+ Přehled ekonomických událostí v EU	PODKLADY pro zahraničně politická jednání	PŘEDNÁŠKY pro zahraniční delegace, PS, Senát	
Oddělení pro evropské záležitosti	STANOVISKA kompatibility nevládních návrhů zákonů s právem EU	KONZULTACE k předkládaným vládním návrhům zákonů	DOKUMENTY EU Výběr z aktů a dokumentů EU zaslaných PS	ZPRÁVY Aktuální agenda v Bruselu	PODKLADY pro jednání výboru na mezinárodní úrovni
	INFORMAČNÍ STŘEDISKO Informace o činnosti Poslanecké sněmovny a prohlídky budov	ECPRD Spolupráce s Evropským centrem pro parlamentní výzkum a dokumentaci	PŘEDNÁŠKY pro Poslaneckou sněmovnu, pro školy, veřejnost	INFORMAČNÍ MATERIÁLY o fungování Poslanecké sněmovny, o legislativním procesu	ZÁPISY ze schůzí, seminářů, přednášek, kulatých stolů

NÁVRH ROZHODNUTÍ

Návrh rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění rozhodnutí č. 1313/2013/EU o mechanismu civilní ochrany Unie KOM(2017) 772 v konečném znění, kód Rady 14884/17 Interinstitucionální spis 2017/0309/COD

SDĚLENÍ

Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a Výboru regionů - Lepší zvládnání katastrof v EU: rescEU - Solidarita a odpovědnost KOM(2017) 773 v konečném znění, kód Rady 14883/17

- **Právní základ:**

Článek 196 Smlouvy o fungování Evropské unie.

Unie podporuje spolupráci mezi členskými státy ve snaze posílit účinnost systémů pro předcházení přírodním nebo člověkem způsobeným pohromám a pro ochranu proti nim.

Dle článku 6 Smlouvy o fungování Evropské unie má Unie pravomoc provádět činnosti, jimiž podporuje, koordinuje nebo doplňuje činnosti členských států, zde v oblasti civilní ochrany. Jedná se o podpůrnou činnost Unie, ve které harmonizace právních předpisů členských států není možná. Tato podpůrná pravomoc nenahrazuje pravomoc členských států.

- **Datum zaslání Poslanecké sněmovně prostřednictvím VEZ:**

11. 12. 2017 (KOM(2017) 772)

12. 12. 2017 (KOM(2017) 773)

- **Procedura:**

Řádný legislativní postup.

- **Předběžné stanovisko vlády (dle § 109a odst. 1 jednacího řádu PS):**

Datované dnem 7. prosince 2017, doručené do výboru pro evropské záležitosti dne 22. prosince 2017 prostřednictvím systému ISAP.

- **Hodnocení z hlediska principu subsidiarity:**

Návrh není v souladu s principem subsidiarity.

- **Odůvodnění a předmět:**

V souvislosti se změnou klimatu dochází k přírodním katastrofám¹, což má za následek ztráty na životech a majetku, včetně dopadů na hospodářství členských států. Od roku 1980 přišly členské státy o více než 360 miliard EUR. V roce 2017 zemřelo více než 200 lidí jako následek katastrof. V důsledku požárů v Portugalsku v loňském roce byl zničen milion hektarů lesa, o život přišlo více než 100 lidí a celkové škody se odhadují na 600 milionů EUR. Nově jsou požáry i v Irsku a Grónsku. Zemětřesení postihuje Itálii, kde v roce 2016 zemřelo 290 osob, a také řecký ostrov Kos a Turecko. Mimo to je Evropa postižena teroristickými útoky a také rizikem epidemií (viry ebola a zika). Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem předkládané *sdělení Lepší zvládnání katastrof v EU*:

¹ Požáry, záplavy, sucha, bouře, extrémní povětrnostní jevy, zemětřesení atd.

rescEU - Solidarita a odpovědnost představuje možné způsoby řešení pro lepší ochranu občanů před těmito katastrofami. Cílem předkládaných opatření je **účinnější a efektivnější reakce** na tyto katastrofy na úrovni EU a také zajištění **využívání všech dostupných nástrojů pro předcházení těmto katastrofám, přípravu a reakci na ně**.

Mechanismus Unie v oblasti civilní ochrany podporuje solidaritu mezi členskými státy a posiluje spolupráci mezi Unií a členskými státy a usnadňuje koordinaci pro zlepšení reakce na přírodní a člověkem způsobené katastrofy. Současný mechanismus civilní ochrany Evropské unie funguje na základě rozhodnutí č. 1313/2013/EU, které upravuje **Evropskou kapacitu pro odezvu na mimořádné události** (dobrovolný soubor kapacit členských států). V případě, že v některém členském státě nebo třetí zemi dojde ke katastrofě a takovému státu nepostačují vlastní kapacity pro řešení situace, může se obrátit na **středisko Evropské komise pro koordinaci odezvy na mimořádné události**, skrze které osloví ostatní členské státy s žádostí o pomoc. Tento mechanismus je založen na **principu dobrovolnosti**, a proto si ostatní členské státy samy rozhodují, zda žádosti vyhoví a nabídnou pomoc, či nikoliv. V roce 2017 při lesních požárech bylo však možno poskytnout pomoc pouze v 10 ze 17 případů žádostí o pomoc. Z toho Komise vyvozuje, že dobrovolné nabídky vzájemné pomoci nezajistí ve všech případech potřebné kapacity.

Cílem předkládaného **návrhu rozhodnutí**, které legislativně provádí předkládané sdělení, je proto mechanismus Unie posílit, konkrétně:

- Posílit kolektivní schopnost EU a členských států reagovat na katastrofy zavedením systému duální kapacity pro reakci: **1. rescEU řízené na úrovni Unie** – zvláštní rezerva kapacit pro reakci; **2. Evropská rezerva v oblasti civilní ochrany** řízená členskými státy;
- Posílit opatření v oblasti **prevence**;
- Zajistit **účinnost a rychlost** mechanismu z hlediska **administrativních postupů**.

- **Obsah a dopad:**

Evropská rezerva v oblasti civilní ochrany (původně Evropská kapacita pro odezvu na mimořádné události) i nadále bude zahrnovat soubor předem vyčleněných kapacit členských států pro odezvu, moduly, další kapacity pro odezvu a odborníky. Jedná se o sdílení prostředků členských států. Komise by měla na základě zjištěných rizik určovat druhy a počet potřebných kapacit pro odezvu (tzv. cíle kapacity). Komise monitoruje nedostatky při plnění cílů kapacity a vyzývá členské státy k jejich odstranění. Kapacity pro odezvu, které členský stát zpřístupní, jsou k dispozici dle mechanismu, pokud není členský stát vystaven výjimečné situaci, při níž je dotčeno plnění jeho vnitrostátních úkolů. V těchto případech nasazení podléhají uvedené kapacity **velení a řízení členských států**.

Vedle Evropské rezervy v oblasti civilní ochrany má být zřízen i **systém rescEU**, jenž by měl poskytovat pomoc v případech, kdy existující kapacity neumožňují účinně reagovat na katastrofy, tedy jako **kapacita poslední instance** s možností okamžité mobilizace. Systém rescEU by měl být souborem těchto kapacit: **letecké hašení požárů, vysokokapacitní odčerpávání, vyhledávací a záchranné operace ve městech a polní nemocnice a pohotovostní lékařské týmy**. V situacích, kdy dostupné kapacity nebudou postačovat, chce Unie přispět k financování leasingu či pronájmu kapacit, což by mělo zvýšit účinnost mechanismu zejména v případech katastrof týkajících se většího počtu členských států a také umožnit úspory z rozsahu a lepší koordinaci při reakci na katastrofu. Systém rescEU by měl mít schopnost okamžité reakce v případě nedostatečných nebo přetížených vnitrostátních kapacit postiženého státu. Nicméně by neměl nahrazovat úsilí na vnitrostátní, regionální ani místní úrovni. Měly by se **zjednodušit postupy mechanismu** pro co nejrychlejší přístup k pomoci a kapacitám, což zahrnuje zavedení jediné spolufinancované

kategorie prostředků reakce v rámci Evropské rezervy v oblasti civilní ochrany, zavedení jednotné míry spolufinancování těchto prostředků (75 %) pro úpravy, opravy, dopravu a provozní náklady a omezení aktivace mechanismu na 90 denní období (vyjma odůvodněných potřeb). Nově by také měla mít **Komise pravomoc přijímat akty s cílem vymezit druhy kapacit pro odezvu** na základě zjištěných rizik a také by měla **rozhodovat o jejich nasazení včetně velení a řízení**.

Pro zvýšení motivace by Unie měla navýšit prostředky, které poskytuje na **financování nákladů** na úpravu, opravy a provoz včetně spolufinancování přepravy předem vyčleněných kapacit v rámci Evropské rezervy v oblasti civilní ochrany, a to na 75 %. Naopak chce přestat spolufinancovat využívání prostředků poskytovaných ad hoc. Oproti schválené částce pro provádění mechanismu na období 2014-2020, by měl být **rozpočet mechanismu navýšen o 263 166 000 EUR** na celkovou částku 631 566 000 EUR.

Za účelem **prevence** by členské státy měly pravidelně **zpřístupňovat svoje posouzení rizik a plány řízení rizik** v případě katastrof pro zajištění integrovaného přístupu ke zvládnutí katastrof. Komise by také měla mít možnost vyžadovat od členských států zvláštní plány prevence a připravenosti v souvislosti s konkrétními katastrofami. Prevence by se také měla posílit zejména **využíváním strukturálních a investičních fondů**. V této souvislosti Komise zvažuje možnost, že by v období po roce 2020 využívala posouzení rizik a ustanovení o plánování zvládnutí rizik jako předběžnou podmínku v rámci politiky soudržnosti a v rámci Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova. Pro zlepšení odborné přípravy a posílení spolupráce mezi vnitrostátními orgány by se měla vytvořit **síť znalostí v oblasti civilní ochrany EU**, která by zahrnovala sdílení osvědčených postupů, společné vzdělávání a cvičení v této oblasti.

Dopad na státní rozpočet a právní řád ČR:

Dle stanoviska vlády by rozhodnutí mělo dopad na zákon o služebním poměru, zákoník práce a zákon o integrovaném záchranném systému zejména z důvodu řízení a velení Evropskou komisí. Přímý dopad na státní rozpočet se nepředpokládá.

- **Stanovisko vlády ČR:**

ČR může podpořit navýšení rozpočtu Mechanismu o 263 166 000 EUR oproti původně schválenému financování, nicméně preferuje, aby částka byla převedena z jiných programů Unie, nikoliv však pomocí Nástroje flexibility. Dále podporuje, aby v případě aktivace bylo všem registrovaným kapacitám umožněno čerpat až 75 % vynaložených nákladů na adaptaci, opravy, přepravu a provozní náklady (dnes hrazeny jen náklady přepravy), a také vítá sdílení vnitrostátních analýz rizik a strategií prevence a připravenosti.

ČR zásadně odmítá zřízení záložních týmů a vybavení pro odezvu v oblasti civilní ochrany EU (tzv. rescEU). Nesouhlasí s tím, aby Komise disponovala kapacitami členských států nebo soukromých subjektů na základě nespecifikovaných dohod a rozhodovala o jejich nasazení vzhledem k podpůrné úloze Komise v rámci civilní ochrany. Považuje rescEU za finančně vysoce nákladný a z hlediska četnosti použití silně neefektivní. Dále odmítá návrh na zrušení finanční podpory na přepravu všech ostatních kapacit členských států, které nebudou zahrnuty do Evropského souboru kapacit civilní ochrany nebo rescEU, z důvodu potencionálního nedostatku kapacit v případě mimořádné události. ČR je pro zachování možnosti čerpání finanční podpory EU v případě potřeby až do výše 75 % nákladů na přepravu.

S ohledem na to, že ČR navrhuje zrušení návrhu na zřízení rescEU, navrhuje navýšení maximální míry spolufinancování nových kapacit z 20 % na 80 % způsobilých nákladů. ČR upozorňuje, že potřeba nových kapacit se má odvíjet od posouzení schopnosti zvládnutí rizik, které státy

v současnosti zpracovávají, a Komise tato posouzení nemá k dispozici. Konečné rozhodnutí o nasazení kapacit pro odezvu by mělo zůstat v kompetenci členského státu.

- **Předpokládaný harmonogram projednávání v orgánech EU:**

Projednávání návrhu rozhodnutí spadá do agendy Rady pro spravedlnost a vnitřní věci (JHA) – část vnitřní věci. Proběhla jednání v rámci Pracovní skupiny pro civilní ochranu (PROCIV) dne 19. prosince 2017 a dne 11. ledna 2018. V Evropském parlamentu byl návrh rozhodnutí přidělen výboru pro životní prostředí, veřejné zdraví a bezpečnost potravin (ENVI) a 16. ledna 2018 byla dokumentu přidělena zpravodajka Elisabetta Gardini. V současné době se očekává usnesení výboru. Datum projednání na plénu není doposud stanoveno.

- **Projednávání ve výboru pro evropské záležitosti PS PČR:**

Výbor pro evropské záležitosti PS PČR projednal dokument dne 31. 1. 2018 a usnesením č. 20 přijal tyto závěry:

Výbor pro evropské záležitosti:

1. **b e r e n a v ě d o m í** návrh rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění rozhodnutí č. 1313/2013/EU o mechanismu civilní ochrany Unie, KOM(2017) 772 v konečném znění, kód Rady 14884/17 a sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a Výboru regionů - Lepší zvládání katastrof v EU: rescEU - Solidarita a odpovědnost, KOM(2017) 773 v konečném znění, kód Rady 14883/17
2. **p o d p o r u j e** rámcovou pozici vlády k návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění rozhodnutí č. 1313/2013/EU o mechanismu civilní ochrany Unie;
3. **p o d p o r u j e** solidaritu mezi členskými státy a činnost Evropské unie zaměřenou na účinné a efektivní zvládání katastrof v EU v rámci Mechanismu Unie, a za tímto účelem **p o d p o r u j e** navýšení finančních prostředků pro provádění tohoto Mechanismu a také opatření v oblasti prevence;
4. **z d ů r a z ň u j e**, že Unie má v oblasti civilní ochrany podle článku 6 SFEU pouze podpůrnou pravomoc, jež nenahrazuje pravomoc členských států;
5. **o d m í t á**, aby Evropská komise disponovala kapacitami členských států a rozhodovala o jejich nasazení v rámci záložních týmů a vybavení pro odezvu v oblasti civilní ochrany (tzv. rescEU);
6. S ohledem na výše uvedené **s h l e d á v á** návrh rozhodnutí v rozporu s principem subsidiarity a **p ř i j í m á** k němu **o d ů v o d n ě n é s t a n o v i s k o** na základě čl. 6 Protokolu č. 2 o používání zásad subsidiarity a proporcionality připojeného ke Smlouvám;
7. **n e s o u h l a s í** se zrušením finanční podpory EU na přepravu všech ostatních kapacit členských států, které by nebyly součástí Evropského rezervy v oblasti civilní ochrany;

8. **žádá Evropskou komisi**, aby byl návrh rozhodnutí doplněn o hodnocení dopadů;
9. **žádá vládu**, aby jej informovala o dalším průběhu projednávání těchto dokumentů;
10. **pověřuje** předsedu výboru pro evropské záležitosti, aby v souladu s jednacím řádem PS PČR postoupil toto usnesení prostřednictvím předsedy Poslanecké sněmovny vládě, předsedovi Senátu, předsedovi Evropského parlamentu, předsedovi Rady a předsedovi Evropské komise.